

פתרון הבחינה בגאוגרפיה, 2 יח"ל מועד קיץ 2010

שאלונים: 057203, 573

מוגש על-ידי: אורי רעי, אלי לוי, אילנית גולדשטיין ואורית גרינשפן
מורים לגאוגרפיה ברשת בתי הספר של יואל גבע

2 יחידות לימוד כחלק של בחינה מפוצלת ב-3 או ב-5 יחידות לימוד

פרק ראשון – גאוגרפיה של ארץ ישראל

על הנבחן לענות על שתיים מהשאלות 1-7

שאלה מספר 1- אקלים

סעיף א'

ההבדלים בטמפרטורות ובמשקעים בין צפון הגולן למישור החוף המרכזי (על פי אטלס ישראל): משקעים:

בצפון הגולן 600 – 800 מ"מ ממוצע שנתי.

במישור החוף המרכזי 400 – 600 מ"מ ממוצע שנתי.

טמפרטורות:

בצפון הגולן 17 – 19 ממוצע שנתי.

במישור החוף המרכזי 19 – 21 ממוצע שנתי.

סעיף ב'

הגורמים להבדלים שבין צפון הגולן למישור החוף הצפוני:

גורם הגובה: מישור החוף המרכזי נמוך יותר בגובהו הפיסי מאזור הגולן הצפוני. הכלל הוא שככל שעולים בגובה, כמות המשקעים עולה והטמפרטורה יורדת, לכן כמות המשקעים גבוהה יותר בצפון הגולן.

גורם הקרבה לים: מישור החוף הצפוני נמצא בסמוך לים התיכון. הכלל הוא שככל שקרובים לים כמות המשקעים יחסית גבוהה והטמפרטורה מתונה. לכן הטמפרטורה מתונה יותר במישור החוף המרכזי.

גורם ההצפנה: אזור צפון הגולן צפוני יותר ונמצא בקו רוחב צפוני יותר מאשר החוף הצפוני. הכלל הוא שככל שמצפונים כמות המשקעים עולה והטמפרטורה יורדת. זו הסיבה שבאזור צפון הגולן גשום יותר והטמפרטורה נמוכה יותר.

סעיף ג'

הסיבה להיווצרות המדבר בנגב היא הקרבה לרצועת המדבריות העולמית. באזור זה ישנה רמה ברומטרית המשפיעה על הטמפרטורה של האוויר ומונעת היווצרות עננות ומשקעים.

הסיבה להיווצרות המדבר באזור מדבר יהודה היא תופעת צל הגשם. אזור מדבר יהודה מושפע המרחק מן הים. האוויר שמגיע מהאזור המערבי של ישראל (הים התיכון) נתקל במחסום הררי עולה למעלה מתקרר ונוצרים עננים ורוב הגשם יורד בפסגות ההרים. האוויר ממשיך בזרימתו לכיוון מזרח, יורד, מתחמם, מתבדר, וזהו מצב שלא מאפשר היווצרות משקעים.

שאלה מספר 2- נשים בכוח העבודה

סעיף א'

בתל אביב אחוז הנשים העובדות הוא 60.7%. אחוז זה גבוה מהממוצע הארצי. לעומת זאת בירושלים אחוז השנים העובדות הוא 37.8 והוא נמוך מהממוצע הארצי.

הסיבות:

- בתל אביב אחוז הנשים העובדות גבוה מאחר והיא מרכז מטרופוליני ומרכז כלכלי ויש בה היצע גדול של מקומות עבודה.
- בנוסף בתל אביב, אחוז המשכלים גבוה ורמת החיים גבוהה, דבר שמחייב את שני בני הזוג לעבוד.
- בירושלים, שיעור הנשים וכוח העבודה נמוך בגלל אוכלוסיית מיעוטים גדולה, המאמינים כי תפקיד האישה הוא לגדל את הילדים בבית, לכן לא מעודדים את הנשים לצאת לעבודה.
- בנוסף יש את האוכלוסייה החרדית שבה חלק מהנשים אכן יושבות בבית, וחלקן לוקחות חלק בשוק העבודה במקום הגבר שלומד תורה.

סעיף ב'

המגמה העולה מניתוח הנתונים היא שעם השנים - אחוז הנשים הנשואות במגמת עלייה מתמדת. במשך 40 השנים שבין 1968 – 2008 גדל אחוז הנשים הנשואות העובדות ביותר מ- 100 אחוזים.

הסברים למגמה:

- חל שינוי במעמדה של האישה, היא נעשתה עצמאית יותר, ואחד הביטויים לעצמאות זו היא עבודה מחוץ לבית.
- נשים רבות רכשו השכלה והן מחליטות להשתמש בהשכלה שרכשו על ידי יציאה לשוק העבודה.
- מפרנס אחד אינו מספיק לכלכלת משפחה לכן נשים משתתפות בשוק העבודה.
- המדינה מציעה פתרונות לטיפול בילדים כמו מעונות יום וגני ילדים, וכן יום לימודים ארוך, לפיכך נשים יכולות לצאת לעבודה.
- המדינה מעודדת נשים לצאת לעבודה באמצעות הענקת נקודות זיכוי במס הכנסה.

סעיף ג'

טווח היוממות של נשים קטן יותר מזה של גברים מהסיבות האפשריות הבאות:

- נשים, לרוב, מטפלות בילדים ולכן עליהן להגיע במהרה הביתה בכדי לטפל בילדיהן עם סיום יום הלימודים.
- נשים לרוב אחראיות על האחזקה השוטפת של הבית הכוללת ניקיון, הכנת מזון וסידור הבית. לכן הן עובדות בסמיכות לבית בכדי להמשיך "במשרה שנייה".
- נשים רבות עוסקות בהוראה ובמקצועות טיפוליים ומקומות העבודה הללו סמוכים בדרך כלל לביתן (בתי ספר, עירייה, משרדים, בנקים), לכן טווח היוממות שלהן קצר.

שאלה מספר 3- מים

סעיף א'

הסיבות העיקריות להקמת המוביל הארצי :

1. **אקלימיות**- מדינת ישראל שוכנת על גבול המדבר, חלקה הדרומי מצוי ברצועת המדבריות העולמית ולכן יש בו כמויות מים קטנות וכדי לקיים בו חקלאות וחיים יהיה צורך להוביל איליו מים. היות וצפון הארץ נמצאת ברצועת האקלים הים תיכונית ויש בה בחורף מספיק מים, המוביל הארצי מעביר את המים מהצפון לדרום.
2. **סיבה יישובית**- היה רצון לפתח יישובים בנגב, ערים כמו באר שבע ומצפה רמון. כדי לחזק את האחיזה של ישראל בנגב.

סעיף ב'

ע"פ הגרף ניתן לראות ירידה בשימוש המים השפירים בחקלאות מ 70% עד 45%. שני הסברים לשינוי -

1. **מעבר למים מושבים**. בעקבות הקמת מפעל "שפד"ן" והרחבת השימוש במי קולחים מטוהרים החליפו מים אלה את המים השפירים.
2. **משבר בענף החקלאות** שהביא לירידה בשטח המעובד, צמצום במכסות המים לחקלאות. צמצום גידולים שדורשים כמויות גדולות של מים כמו כותנה ומעבר לגידולים שדורשים פחות מים.

סעיף ג'

טענות נגד המשך הקצאת כמות מים גדולה כל כך לחקלאות :

- צריך לצמצם את החקלאות ולהתמקד בגידולים שאפשר להשקות במי קולחים ומים מלוחים.
- לא יתכן שמדינה הסובלת ממחסור במים תגדל גידול כמו הדריים לייצוא.
- מוצרים בסיסים חיוניים כמו חיטה, שמן ואורז מיובאים כיום ולכן מה הטעם להשקיע כל כך בחקלאות המקומית.

טענות בעד המשך החקלאות במתכונתה הנוכחית :

- לחקלאות יש תפקיד חשוב בייצור מזון.
- החקלאות משמשת כמקור פרנסה חשוב לאלפי משפחות בישראל.
- החקלאות מסייעת בשמירה על אדמות המדינה ועל השטחים הפתוחים.

שאלה מספר 4- אנרגיה סולרית

סעיף א'

הבעיה העיקרית המוצגת בקטע בנוגע לשימוש במקורות אנרגיה "נקיים" היא שטח רב הנחוץ להקמת מתקן להפקת אנרגיה סולרית. בקטע מציינים נתון של כ-200,000 דונם הדרושים להקמת מתקנים סולריים.

ישראל היא מדינה קטנה בשטחה ויש צורך בשטחים לשימושים רבים ולכן יש בעיה בהקצאת שטחים רבים כל כך להפקת אנרגיה סולרית.

סעיף ב'

התקנת לוחות סולריים על גגות של מבני ציבור. חסרון שיש בגגות רבים, גגות מישוריים ללא שיפוע, יש גם פגיעה בנוף העירוני בגלל הצבת קולטים רבים כל כך.

סעיף ג'

מקור אנרגיה "נקי" נוסף הוא רוח. תחנה כזו קיימת ברמת הגולן. מגבלת הרחבת השימוש באנרגיית רוח קשורה לבעיות הבאות: דרוש שטח רב להצבת שבשבות, כל שבשבת עולה כסף רב וניתן להקים מתקן כזה רק במקום עם משטר רוחות יציב.

שאלה מספר 5 - הפקת חשמל וצריכתו - אטלס ישראל החדש (האטלס הלאומי)

סעיף א'

- התחנות הגדולות הן: חדה-אורות רבין ואשקלון-רוטנברג.
תחנות אלו ממוקמות במישור החוף בגלל מספר שיקולים:
- קרוב ככל האפשר למרכזי הצריכה והביקוש עובדה שחוסכת אנרגיה, מקצרת את הקווים ומגבירה את אמינות האספקה.
  - בסמוך לים בגלל הצורך בכמויות גדולות של מי ים לקירור הקיטור ומחזורו.
  - בסמוך לים מכיוון שמשם מגיעים חומרי הגלם הדרושים להפקת החשמל.

סעיף ב'

- מקורות לגז המשמש להפקת חשמל בישראל הם: גז המופק בים התיכון ליד חופי אשקלון וגז המיובא ממצרים.
יתרונות לשימוש בגז:
- זמן הקמה קצר יותר.
  - ניתן להקימן באתרים פנים ארציים ולא רק לאורך חוף הים.
  - שריפת גז נחשבת לפעולה נקייה וידידותית יותר לסביבה לעומת הדלקים האחרים מכיוון שהוא פולטת פחות מזהמים.

סעיף ג'

- גרף ז' מראה עלייה בצריכה השנתית של חשמל מ-1,857 מיליוני קילוואט לשעה בשנת 1960 ל-46,175 בשנת 2006.
גרף ט' מראה עלייה בכורש יצור חשמל בשנים נבחרות מ-2205 מיליוני קילוואט בשנת 1960 ל-50,372 בשנת 2006.
מדינת ישראל אינה מסוגלת לייצר עודפים והיא צריכה את החשמל שהיא מיצרת לצרכי המדינה.

שאלה מספר 6 - מדרש תמונה - הוד השרון

סעיף א'

- השינויים בשימושי הקרקע וסוגי הבנייה:
מעבר מבנייה נמוכה צמודת קרקע לבנייה של מבנים לגובה, זהו אחד הביטויים לתהליכי עיור שעוברת מושבה כמו הוד השרון.
צמצום שטח חקלאי פתוח, ירוק לטובת בנייה- ביטוי למעבר מיישוב חקלאי כפרי ליישוב עירוני, תהליכי עיור.

סעיף ב'

שני גורמים לתהליך העיור במושבות השרון :
 מחירי הקרקע יקרים - לא כדאי מבחינה כלכלית לגדל גידולים חקלאיים, משתלם יותר לנצל את הקרקע לבניה לגובה לצורכי מגורים
 שטחי הפרדסים מצטמצמים בשל מחירי קרקע ומכסות מים המייקרות את עלות הגידול . לכן, חקלאות באזור, בעיקר פרדסים הולכים ומצטמצמים לטובת בנייה.
 תהליכי פרבור מתל אביב המאיצים את תהליך העיור במושבות .

סעיף ג'

השפעה סביבתית של תהליך העיור וצמצום שטח החקלאי :
 פגיעה באקוויפר החוף- צמצום שטחי חקלאות, והרחבת שטח בנוי גורמת לפגיעה בחלחול מי גשמים לאקוויפר החוף
 צפיפות ומקורות זיהום- צמצום שטח ירוק ובניה לגובה מגדילה צפיפות, גורמת ללחץ על המרחב, יותר מכוניות, יותר פקקים, יותר זיהום אויר, יותר פסולת ושפכים.

פרק שני – גאוגרפיה של המזרח התיכון

על הנבחן לענות על שתיים מהשאלות 8-12

שאלה מספר 8 - נפט

סעיף א'

- תנאים פיזיים ששררו במזרח התיכון בעבר ותרמו להיווצרות מאגרי נפט גדולים :
- להיווצרותו של מאגר נפט דרוש השילוב של ארבעת התנאים הבאים :
- טמפרטורה נוחה של המים ועומק לא רב (קירבה לחופים) שאפשרו ליצורים הימיים לשגשג.
  - המצאות של סלעי מאגר ש אליהם נודד הנפט ומהם ניתן להפיקו. סלעי מאגר אידיאליים הם סלעים נקבוביים, כגון, סלעי חול, גיר וסלעי דולומיט (כולם סלעי משקע).
  - נוכחות של סלעים המקיפים את סלעי המאגר ומונעים את בריחת הנפט כ לפי מעלה.
  - מבנה גיאולוגי תת-קרקעי, כמו קמר אשר יוצר מלכודת נפט.
- במזרח התיכון שררו ארבע התנאים להיווצרותו ולהצטברותו של הנפט :
- אזור המפרץ הפרסי היה מתחת לים תטיס הקדום - ים רדוד וחמים - בית גידול אידיאלי לפלנקטון, שממנו נוצר הנפט (תנאי א'). באזור שקעו סלעים נקבוביים וסדוקים שאגרו בתוכם את הנפט שנוצר ונדד (תנאי ב'). סלעי חיפוי כדוגמת חוואר וקרטון שאצרו בתוכם את נפט (תנאי ג'). מבנים גיאולוגיים שיצרו בתוכם מלכודות נפט - אזור השוליים של הקימוט האלפיני (תנאי ד').

סעיף ב'

הבעיות הנובעות מהתבססות הכלכלית של מדינות המפרץ על הפקת נפט :

- חוסר היציבות בשוק הנפט והשימוש בנפט כנשק פוליטי גרמו לכך שיבואני הנפט (במיוחד מדינות המערב) החליטו להקטין את התלות בייבוא נפט מן המזה"ת. בעקבות זאת יורדים רווחיהן של אותן מדינות.
- מדיניות מוצהרת של המערב להביא להפחתת השימוש בנפט ומעבר לשימוש במקורות אנרגיה חלופיים. לדוגמא- חזרה לשימוש בפחם, הגברת השימוש באנרגיה הידרואלקטרית, בניית כורים גרעיניים להפקת חשמל. הוחלט גם על הגדלת ההשקעות לאיתור אנרגיה מקורות אנרגיה שאינם קיימים עדיין. כל אלו גורמים למדינות אלו לחץ בתכנון המשק הכלכלי.
- מדינות אלו מתבססות על כוח אדם זר (מהגרי עבודה) כדי להפעיל את תעשיית הפקת הנפט. העובדים הזרים מהווים איום על הכלכלה והחברה של מדינות עובדים אלו גורמים לתלות של הכלכלה של מדינות אלו בעובדים זרים.
- למדינות אלו קשה לתכנן תוכניות ארוכות טווח בגלל השינויים התכופים במחירי הנפט.
- ההישענות על נפט מונעת פיתוח אמצעים נוספים מתוך מחשבה שניתן להרוויח רק מנפט.

סעיף ג'

אירועים המציגים את חשיבותו הגיאופוליטית של המזרח התיכון :

- בשנת 1973 פרצה מלחמת יום הכיפורים ולכן הופסק או הואט ייצוא הנפט לכל העולם. מחירו של הנפט עלה פי 5.
- בשנת 1979 פרץ משבר נפט בעקבות המהפכה האסלאמית ועליית חומייני באיראן. בתוך זמן קצר גרם משבר זה לעלייה דרמטית 200 אחוז במחיר הנפט.
- המשבר של 1979 אילץ מדינות רבות לחפש פתרונות אחרים לייצור אנרגיה. המחירים הגבוהים של הנפט וחיפשו חלופות לנפט הביאו לירידה במחירי הנפט.
- בשנים 1980-1986 פרצה מלחמה בין איראן לעיראק, המלחמה גרמה לעליית מחירים.
- ב-1990 הייתה מלחמת המפרץ ומחירי הנפט שוב עלו (בגלל התקפת ארה"ב את עיראק).

שאלה מספר 9- תיירות

סעיף א'

סוגי התיירות למזרח התיכון (על הנבחן היה לציין שלושה) :

1. **ארכיאולוגיה**- אתרים היסטוריים מפורסמים כמו : הפירמידות במצרים ופטרה בירדן.
2. **דת**- אתרים הקדושים לדתות העיקריות ולהתפצלויות שלהן כמו :מכה שבערב הסעודית, כנסית הבשורה בירושלים, הכותל במערבי וכדומה.
3. **נופים מגוונים**- המכתשים בישראל שנחשבים לתופעה ייחודית בעולם, קפדוקיה שבטורקיה, המדבריות של סחרה וחצי האי ערב וכדומה.
4. **חופי ים**- אתרי הצלילה שבסיני, מפרץ אילת, חופי הים של טורקיה וכדומה.

5. **אקלים** - מדברי וים תיכוני במרבית שטחו של המזרח התיכון. האקלים הים תיכוני נחשב לאקלים נוח. האקלים המדברי מאפשר לנפוש בכל חודשי השנה בעיר המבוססת על תיירות כמו אילת.

6. **אורח חיים** - תרבות מזרחית, אוכל מיוחד, מוזיקה, אורח חיים שונה כמו של הבדואים וכדומה. יש גם תיירות מודרנית כמו שמציעה דובאי שבה אפשר לרכוש מוצרי תיירות ברמה גבוהה כמו בתי מלון מפוארים, מרכזי קניות מודרניים, פארקי שעשועים וכדומה.

סעיף ב'

יתרונות התיירות:

- א. הכנסת כסף זר למדינה.
- ב. מספקת מקומות עבודה רבים.
- ג. מאלצת את המדינה לפתח תשתיות תומכות תיירות כמו: תחבורה, בתי מלון, מקומות מסחר וכדומה.
- ד. תיירות יכולה לסייע לשיפור תדמית של מדינה.

סעיף ג'

הקשיים בפיתוח התיירות במזרח התיכון:

1. בעיה ביטחונית - בעיות ביטחוניות ואי-שקט באזור מרתיעים תיירים רבים מלהגיע לאזור. ישנם ארגוני טרור ששמו להן כמטרה את הפגיעה בענף התיירות ולכן מבצעות פיגועי טרור נגד תיירים.
2. מרחק - השוק הפוטנציאלי של צרכני התיירות נמצא באירופה. הם מעדיפים את המדינות הקרובות אליהן שאליהן ניתן להגיע אפילו ברכב.
3. איכות חיים נמוכה - יש מדינות ובהן יש לכלוך, רעש, פשע וזה יכול להשפיע על התייר שיבחר לא להגיע או לשהות רק לפרק זמן קצר.
4. תשתיות - מחסור בתשתיות פיזיות, כבישים, בתי מלון, מסעדות וחופים מפותחים. ומחסור בתשתיות פיננסיות.

שאלה מספר 10 - דמוגרפיה

סעיף א'

שני מאפיינים של כל פירמידה

פירמידה ראשונה:

1. שיעור הילדים בקרב האוכלוסייה גדול.
2. שיעור אוכלוסיית הקשישים נמוך, תוחלת חיים נמוכה.
3. ריבוי טבעי גבוה.

פירמידה שנייה:

1. שיעור הילדים בקרב האוכלוסייה קטן.
2. שיעור אוכלוסיית הקשישים גדול יחסית (לעומת פירמידה אחת), תוחלת חיים ארוכה יותר.
3. ריבוי טבעי מצטמצם.

פירמידה שלישית:

1. שיעור הילדים בקרב האוכלוסייה קטן.
2. שיעור הגברים בגיל העבודה גבוה באופן משמעותי מאוכלוסיית הנשים באותה שכבת גיל- שכבת גיל המפרנסים.

סעיף ב'

תהליך דמוגרפי בפירמידה ראשונה:

ילודה גבוהה לצד צמצום תמותה ולכן ריבוי טבעי גבוה. המדינה עדיין בשלב שני במודל המעבר הדמוגרפי יש צמצום תמותה אך אין צמצום ילודה.

תהליך דמוגרפי בפירמידה שנייה:

צמצום ילודה- המדינה נמצאת בשלב שליש של מודל המעבר הדמוגרפי. יש צמצום ילודה כתוצאה ממדיניות צמצום ילודה, מעליה בהשכלה, עליה במעמד האישה ותכנון משפחה ולכן חלקה של אוכלוסיית הילדים מתוך כלל אוכלוסיית המדינה, מצטמצם.

תהליך דמוגרפי בפירמידה שלישית:

הגירה- רב האוכלוסייה הגברית בגיל העבודה היא תוצאה של תהליך הגירה, בעיקרה הגירה סיבובית. המהגרים הם בעיקר גברים המגיעים למדינות המפרץ לצורכי תעסוקה ושולחים כסף הביתה.

גבר מהגר עם אישה או לבד. אישה לא מהגרת לבדה.

סעיף ג'

פירמידה ראשונה- תימן

מדינה ברמת פיתוח נמוכה, ללא מדיניות צמצום ילודה ועל כן הפירמידה היא פירמידת עולם מתפתח ברמה נמוכה מאד, ריבוי טבעי גבוה.

פירמידה שנייה- לבנון

מדינה המקיימת מדיניות צמצום ילודה, אוכלוסייה נוצרית גדולה במדינה המתאפיינת בילודה ברמה נמוכה.

פירמידה שלישית: בחריין

מדינת נפט במפרץ הפרסי, מתאפיינת בהגירה רבה אליה לצורכי תעסוקה ועל כן ריבוי גברים בגיל התעסוקה.

שאלה מספר 11- מצרים - מים

סעיף א'

דוגמאות להפרת האיזון הסביבתי במורד הנילוס ובים התיכון (על הנבחן לציין שתי דוגמאות):

1. **הסכר עצר את הסחף** מאחוריו ולכן לחקלאים נוצרה בעיית חוסר בסחף לדישון השדות- כתוצאה מכך החקלאים היו צריכים לקנות דשנים כימיים מלאכותיים, שמסוכנים בכל הקשור לזיהום והרעלת מי תהום. לחקלאים יש בעיה של חוסר ידע שמקשה על שימוש בדשנים מלאכותיים. כמו כן עוני וקושי כלכלי לממן רכישת דשנים.
2. **הרס הדלתא של הנילוס** מכיוון שלא מגיע סחף והיא לא נבנית יותר- סכנת חדירת מי ים מלוחים אל האגמים המתוקים שבדלתא ואל מי התהום. סכנת המלחת קרקעות בדלתא.

- מכיוון שלא מגיע סחף עשיר במינרלים אל הים התיכון חלה פגיעה בענף הדגה בים התיכון.

סעיף ב'

טענות שמציגה מצרים :

- הנילוס הוא מקור מים עיקרי ועורק החיים העיקרי במדינה בשל האקלים המדברי. תלות רבה במי הנילוס. "מצרים היא הנילוס, והנילוס הוא מצרים". "מצרים היא מתנת נילוס".
- כל מדינה שבתחומה זורם נהר רשאית להשתמש ולנצל את מימיו גם אם היא לא תורמת לו מים.
- למצרים זכות היסטורית על מי הנילוס, וקיום היישוב במצרים עוד מתקופת הפרעונים התבסס על מי הנהר. כל המערכת החברתית-תרבותית-חקלאית של מצרים התפתחה סביב הנילוס ומבוססת על מי הנהר מאז ומתמיד.
- אוכלוסייה רבה ולכן דרישה גוברת למים ולהכשרת שטחי חקלאות נוספים לצורך אספקת מזון.

טיעונים נגד מצרים :

- במצרים יש שיטות השקיה בזבזניות מאוד וגידולים חקלאיים "זוללי מים" כמו אורז, קנה סוכר וכותנה. מצרים מבזבזת הרבה אבל לא תורמת כלל מים לנהר.
- למצרים מקורות הכנסה מנפט, מתיירות ומתעלת סואץ והיא יכולה להרשות לעצמה לייבא מזון במקום לבזבז מים בחקלאות, ולכן היא יכולה להפחית את תלותה בחקלאות.

טיעונים שמציגה אתיופיה :

- שנות בצורת ממושכות גרמו לדרישה גוברת למים ולמזון מחקלאות.
- המדינה במעלה הנהר ותורמת מעל 70% ממי הנילוס המאוחד, ולמרות זאת מקופחת בכל הנוגע לניצול המים. דווקא מדינות במורד הנהר שלא תורמות מים מבזבזות מאוד את המים.
- מי הנהר שייכים לכל המדינות שבהן הוא זורם.
- מדינה ענייה ותלות בחקלאות- מקור מחיה עיקרי. למדינה אין מקורות הכנסה לפיתוח ולייבוא מזון.

הטיעונים נגד אתיופיה :

- תלות קטנה של המדינה במי הנהר בניגוד למצרים, ויש במדינה אזורים גשומים.
- אין למדינה זכות היסטורית על ניצול המים.
- חוסר יציבות פנימית- מלחמת אזרחים בין שבטים לבין השלטון המרכזי מונע ניצול יעיל של מקורות המים.

שאלה מספר 12- מאמר "המזרח התיכון של "קו פרשת המים"

סעיף א'

מים וריטואלים הם מים הנמצאים בתוצרת החקלאית המיובאת. דוגמה- במקום לבזבז מים על גידול אורז הצורך מים רבים לגידולו, ניתן לייבא אותו מאזור שלא סובל ממחסור במים ומייצר בכמות המאפשרות לו למכור לחו"ל

סעיף ב'

מדינות המזהה"ת חייבות לפתח את כלכלתן על מנת שיוכלו לרכוש מזון כאשר מחירי התוצרת החקלאית עולים. בנוסף, עליהן לנהל את משק המים לפי סדר העדיפויות הבא:

1. התאגדות כלכלית ככוח קנייה מרכזי לשם מיקוח והשפעה על מחירי המזון בשוק הסחר העולמי.
2. הקצאת מים לפי קריטריון כלכלי, כלומר מים לחקלאות יוקצו רק לגידולים שתרומתם הכספית גבוהה (ירקות). גידול חקלאי שאין בו תמורה גבוהה וצורך מים רבים, יבוטל (בעלי חיים הצורכים מספוא).
3. יעילות הייצור ע"י הכנסת שיפורים טכנולוגיים כדי לחסוך במים (כפי שנוקטים בישראל).

רוב מדינות המזהה"ת **אינן פועלות על פי סדר העדיפויות המוצע! הסיבות:**

1. החשש לסיכון פוליטי למשטר. כאשר יחליטו להקצות מים יותר לתעשייה מאשר לחקלאות ייוצר מתח פוליטי בין חלקים שונים בחברה המסורתית החקלאית. כדי לשנות את סדר העדיפויות הנוכחי, הבזבזני, יש לבצע שינוי חברתי וכלכלי יסודי שמסכן את המשטר. המדינה היחידה שהחלה בהקצאת מחדש של משאבי המים היא ישראל. היא מצמצמת את החקלאות שלה!
2. המים עבור חלק ניכר מהאוכלוסיות הם ציר מרכזי בחייהן, בעיקר של האוכלוסייה הכפרית.
3. החקלאות נתפסת כגורם מרכזי לאספקת מזון לאוכלוסייה ולכן חוששים להקטין את משקלה.